

IQTISODIYOTIMIZNI RIVOJLANTIRISHDA MEHNAT RESURSLARINING O‘RNI

Ilmuratov Kamoliddin Muxiddin o‘g‘li

*Samarqand davlat veterinariya meditsinasi chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti
Iqtisodiyot fakulteti 4-bosqich talabasi*

Annonatsiya

Ushbu maqolada iqtisodiyotimiz rivojida mehnat resurslarining o‘rni ko‘p qirrali va iqtisodiy o‘rinishni rag‘batlantirish, innovatsiyalarni rag‘batlantirish va barqaror farovonlikni yaratishda muhim ahamiyatga ega.

Kalit so‘zlar

kapital, malaka, texnologiya, bandlik, yechim, daromadni taqsimlash, tadbirkorlik, biznes, grafik, inklyuziv, ishsizlik, tendensiya.

Annotation

In this article, the role of labor resources in the development of our economy is multifaceted and important in stimulating economic growth, stimulating innovation and creating sustainable prosperity.

Keywords

capital, skills, technology, employment, solution, income distribution, entrepreneurship, business, graph, inclusive, unemployment, trend.

Аннотация

В данной статье роль трудовых ресурсов в развитии нашей экономики многогранна и важна в стимулировании экономического роста, стимулировании инноваций и создании устойчивого процветания.

Ключевые слова

капитал, навыки, технологии, занятость, решение, распределение доходов, предпринимательство, бизнес, график, инклюзивный, безработица, тенденция.

Hosildorlik va mahsulot: malakali ishchilar, menejerlar va tadbirkorlarni o‘z ichiga olgan mehnat resurslari iqtisodiyotning turli tarmoqlarida mahsuldorlik va ishlab chiqarish hajmini oshirish uchun zarurdir. Samarali va g‘ayratli mehnat ishlab chiqarish darajasini oshirishga yordam beradi, bu esa iqtisodiy kengayish va raqobatbardoshlikni oshiradi. Inson kapitalini rivojlantirish: ta‘lim, o‘qitish va malaka oshirish dasturlari orqali inson kapitalini rivojlantirishga sarmoya kiritish mehnat resurslari sifatini oshiradi. Yaxshi tayyorlangan va bilimli ishchi kuchi texnologik taraqqiyotga moslashish, samaradorlikni oshirish va umumiy iqtisodiy taraqqiyotga erishish uchun yaxshi jihozlangan.

Innovatsiyalar va texnologik taraqqiyot: mehnat resurslari innovatsiyalar va texnologik taraqqiyotda asosiy rol o‘ynaydi. Malakali ishchilar ilmiy-tadqiqot va ishlanmalarga hissa qo‘shadi, yangi texnologiyalarni joriy etadi va biznes jarayonlarini yaxshilaydigan, o‘rinishni rag‘batlantiradigan va raqobatbardoshlikni oshiradigan ijodiy yechimlarni ishlab chiqaradi. Bandlikni yaratish: Mehnat resurslari iqtisodiyotimizda bandlik imkoniyatlarining

muhim manbai hisoblanadi. Ish o‘rinlarini yaratish va ishsizlik darajasini pasaytirish orqali mehnat iqtisodiy barqarorlik, ijtimoiy farovonlik va qashshoqlikni kamaytirishga hissa qo‘shadi, odamlar va jamoalarning imkoniyatlarini kengaytiradi. Daromadlarni taqsimlash va iste‘mol qilish: daromadlarni taqsimlash va iste‘mol qilish shakllarida mehnat resurslari hal qiluvchi rol o‘ynaydi. Ish haqi va maoshlar jismoniy shaxslarga xarid qobiliyatini beradi, tovarlar va xizmatlarga talabni oshiradi, iqtisodiy faollikni rag‘batlantiradi va turli sohalarda biznesni qo‘llab-quvvatlaydi. Tadbirkorlik va biznesni rivojlantirish: Mehnat resurslari tadbirkorlik va biznesni rivojlantirishga turtki beradi. Tadbirkorlar va malakali ishchilar korxonalar tashkil etadi va kengaytiradi, innovatsiyalarni rag‘batlantiradi, qo‘shimcha qiymatga ega mahsulot va xizmatlar yaratadi hamda iqtisodiyotni diversifikatsiya qilishga, barqarorlik va barqaror o‘shishni ta‘minlashga hissa qo‘shadi. Mehnat bozori dinamikasi: mehnat bozori dinamikasi, jumladan, ishchi kuchi taklifi, talab, ish haqi va malakalarning mavjudligi kabi omillar iqtisodiy rivojlanishga ta‘sir qiladi. Ushbu omillarni samarali mehnat bozori siyosati, kadrlar tayyorlash tashabbuslari va ishchi kuchini rejalashtirish strategiyalari orqali muvozanatlash mehnatning iqtisodiyotga qo‘shadigan hissasini optimallashtirish uchun muhim ahamiyatga ega. Global raqobatbardoshlik: malakali va samarali ishchi kuchi iqtisodiyotimizning global raqobatbardoshligini oshiradi. Xalqaro standartlarga javob beradigan, maxsus malakaga ega va bozor talablariga moslashgan mehnat resurslari korxonalariga global maydonda samarali raqobatlashish, xorijiy investitsiyalarni jalb qilish va global qiymat zanjirlarida ishtirok etish imkonini beradi. Ijtimoiy farovonlik: Mehnat resurslari odamlarni mazmunli ish bilan ta‘minlash, daromadlar xavfsizligi, shaxsiy va kasbiy o‘shish imkoniyatlarini ta‘minlash orqali ijtimoiy farovonlikka hissa qo‘shadi. Tegishli mehnat sharoitlari, adolatli ish haqi va ijtimoiy himoya vositalaridan foydalanish ishchilar va ularning oilalari turmush sifatini yaxshilaydi, jamiyatda hamjihatlik va barqarorlikni mustahkamlaydi. Barqaror rivojlanish: Mehnat resurslari barqaror rivojlanish amaliyotlarini ilgari surishda muhim ahamiyatga ega. Ekologik toza texnologiyalarni qo‘llash, yashil sanoatni qo‘llab-quvvatlash va mas‘uliyatli biznes amaliyotlarini qo‘llab-quvvatlash orqali mehnat tabiiy resurslarni saqlab qolish va kelajak avlodlarga foyda keltiradigan barqaror iqtisodiy o‘shishga hissa qo‘shadi. Iqtisodiyotimiz rivojida mehnat resurslarining rolini yanada kengaytirgan holda, keling, qo‘shimcha o‘lchovlar va oqibatlariga to‘xtalib o‘tamiz. Iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish: mehnat resurslari ishchi kuchiga o‘zgaruvchan bozor sharoitlariga moslashish va yangi imkoniyatlarni o‘rganish imkonini berish orqali iqtisodiyotni diversifikatsiya qilishda hal qiluvchi rol o‘ynaydi. Turli xil va moslashuvchan ishchi kuchi innovatsiyalarni rag‘batlantirishi, rivojlanayotgan tarmoqlarning o‘shishini qo‘llab-quvvatlashi va an‘anaviy tarmoqlarga qaramlikni kamaytirishi, barqarorlik va uzoq muddatli iqtisodiy barqarorlikni oshirishi mumkin. Infratuzilmani rivojlantirish: Mehnat resurslari iqtisodiy o‘shishni ta‘minlovchi infratuzilmani rivojlantirish loyihalari uchun juda muhimdir. Qurilish, muhandislik va tegishli sohalardagi malakali ishchilar transport tarmoqlari, energetika ob‘ektlari, aloqa tizimlari va shaharsozlik loyihalari kabi muhim infratuzilmani qurish, ulanish, samaradorlik va umumiy iqtisodiy rivojlanishga yordam berish uchun zarurdir. Bilimlar iqtisodiyoti: Mehnat resurslari bilimga asoslangan iqtisodiyotni rivojlantirishga katta hissa qo‘shadi. Ta‘lim, tadqiqot va uzluksiz ta‘lim imkoniyatlariga sarmoya kiritish yangi g‘oyalar, texnologiyalar va intellektual

mulkni yaratishga qodir bo‘lgan, innovatsiyalar, mahsuldorlik va bilim talab qiladigan sohalarda qiymat yaratishga qodir yuqori malakali ishchi kuchini tarbiyalaydi. Xalqaro savdo va raqobatbardoshlik: Mehnat resurslari mamlakatning xalqaro savdoda ishtirok etish qobiliyatini shakllantiradi va uning jahon bozorida raqobatbardoshligini oshiradi. Malakali ishchilar, samarali kadrlar tayyorlash dasturlari va mehnat bozoridagi qulay shart-sharoitlar xorijiy sarmoyalarni jalb qilish, eksportni rag‘batlantirish, xalqaro savdo shartnomalarida ishtirok etish, iqtisodiy o‘shish va integratsiyani ta‘minlovchi asosiy omillardir. Ishchi kuchi sifati: ta‘lim, malaka, salomatlik va motivatsiya nuqtai nazaridan mehnat resurslarining sifati iqtisodiy natijalarga bevosita ta‘sir qiladi. Kasbiy ta‘lim, malaka oshirish dasturlari va ish joyida sog‘lomlashtirish tashabbuslari kabi ishchi kuchi sifatini oshiradigan tashabbuslarga sarmoya kiritish samaradorlik, samaradorlik va umumiy samaradorlikni oshiradi, iqtisodiy rivojlanishga hissa qo‘shadi. Sanoat 4.0 va raqamli transformatsiya: Mehnat resurslari Sanoat 4.0 va raqamli transformatsiya muammolari va imkoniyatlarini hal qilish uchun zarurdir. Raqamli savodxonlik, ma‘lumotlar tahlili, avtomatlashtirish va sun‘iy intellekt bo‘yicha ishchi kuchini oshirish tashkilotlarga texnologik yutuqlarning afzalliklaridan foydalanish, operatsiyalarni optimallashtirish va raqamli iqtisodiyotda innovatsiyalarni rivojlantirish imkonini beradi.

Mehnat bozorining moslashuvchanligi: mehnat bozori moslashuvchanligini ishchilarni himoya qilish bilan muvozanatlash iqtisodiy rivojlanish uchun juda muhimdir. Ishga qabul qilish, ishchi kuchining harakatchanligi va shartnoma tuzilmalarining moslashuvchanligi ish o‘rinlari yaratish, tadbirkorlik va investitsiyalarni rivojlantirishga yordam beradi, shu bilan birga mehnat huquqlari, ijtimoiy xavfsizlik va adolatli mehnat sharoitlarini ta‘minlash ishchilarning farovonligini ta‘minlaydi va samarali va barqaror iqtisodiyotni rivojlantiradi. Inklyuziv o‘shish: Mehnat resurslari bandlik imkoniyatlaridan teng foydalanishni ta‘minlash, daromadlar tengsizligini kamaytirish va ijtimoiy harakatchanlikni rivojlantirish orqali inklyuziv o‘shishni rag‘batlantirishda markaziy rol o‘ynaydi. Turli xillik, tenglik va ishchi kuchiga inklyuziyani rag‘batlantirish nafaqat shaxslar farovonligini oshiradi, balki butun iqtisodiyotning ijtimoiy tuzilishi va barqarorligini mustahkamlaydi. Mehnat resurslarining iqtisodiy rivojlanishga qo‘shayotgan turli hissalarini tan olish va ulardan foydalanish orqali siyosatchilar, korxonalar va jamiyat barqaror o‘shishni ta‘minlovchi, innovatsiyalarni rag‘batlantiradigan va jamiyatlarning umumiy farovonligini oshiradigan dinamik va raqobatbardosh ishchi kuchini yetishtirishi mumkin. Inson kapitaliga sarmoya kiritish, ishchi kuchini rivojlantirish tashabbuslarini ilgari surish va mehnat ishtiroki uchun qulay muhit yaratish kelajak uchun farovon va inklyuziv iqtisodiyotni barpo etishning muhim tarkibiy qismlari hisoblanadi. Grafik tasvirlarga e‘tibor qaratgan holda iqtisodiy rivojlanishdagi mehnat resurslarining rolini yanada kengaytirish uchun ushbu munosabatlarning turli tomonlarini ko‘rsatishga yordam beradigan yana bir nechta kontseptual grafiklarni ko‘rib chiqaylik.

Vaqt bo‘yicha mehnatda ishtirok etish darajasi:

Grafik tavsifi: Ushbu chiziqli grafikda ish bilan band bo‘lgan yoki faol ish izlayotgan aholi foizini ko‘rsatadigan ma‘lum bir davrdagi ishchi kuchi ishtiroki ko‘rsatkichi tasvirlangan.

Tushunishlar: Mehnat ishtiroki darajasining o‘shish tendentsiyasi o‘shib borayotgan ishchi kuchi va iqtisodiy faollikni oshirish potentsialini ko‘rsatadi. Ushbu ko‘rsatkichning

pasayishi iqtisodiy rivojlanishga ta'sir qiluvchi ishsizlik yoki ishsizlik kabi muammolarni ko'rsatishi mumkin.

Malakali ishchi kuchining sanoat bo'yicha taqsimlanishi:

Grafik tavsifi: texnologiya, sog'liqni saqlash, ishlab chiqarish va boshqalar kabi sohalarda malakali ishchilarning ulushini ta'kidlab, turli sohalarda malakali ishchi kuchining taqsimlanishini ko'rsatadigan doiraviy diagramma.

Aniqlik: Muhim sohalarda malakali ishchi kuchining kontsentratsiyasini tasavvur qilish orqali siyosatchilar kuch va salohiyat sohasini aniqlab olishlari mumkin, ular sohaga xos o'sish va innovatsiyalarni rag'batlantirish uchun hal qilinishi kerak.

YaIM o'sishiga nisbatan mehnat unumdorligining o'sishi:

Grafik tavsifi: Mehnat unumdorligining o'sishini (bir ishchiga to'g'ri keladigan mahsulot) vaqt o'tishi bilan YaIM o'sish sur'atlarini taqqoslaydigan, ishchi kuchi samaradorligi va umumiy iqtisodiy ko'rsatkichlar o'rtasidagi bog'liqlikni ko'rsatadigan ikki o'qli chiziqli grafik.

Tushunishlar: Mehnat unumdorligi va YaIM o'sishi o'rtasidagi bog'liqlikni tahlil qilish mehnat resurslarining iqtisodiy mahsulot ishlab chiqarish samaradorligini baholashga yordam beradi va o'qitish, texnologiyani o'zlashtirish va jarayonlarni takomillashtirish orqali samaradorlikni oshirish imkoniyatlarini aniqlaydi.

Daromadlar tengsizligi va ishchi kuchining taqsimlanishi:

Grafik tavsifi: Daromadlar tengsizligi (Jini koeffitsienti bilan o'lchanadi) va mehnat resurslarini daromadlar qavslari bo'yicha taqsimlash o'rtasidagi bog'liqlikni aks ettiruvchi, ish haqi va imkoniyatlardagi nomutanosiblikni ko'rsatadigan tarqalish sxemasi.

Tushunishlar: Daromadlar tengsizligi ko'rsatkichlari bilan birgalikda daromad darajalari bo'yicha mehnat taqsimotini vizualizatsiya qilish ijtimoiy-iqtisodiy muammolarni ko'rsatishi, eng kam ish haqi, ijtimoiy xavfsizlik tarmoqlari va yanada adolatli rivojlanishga yordam berish uchun progressiv soliqqa tortish bo'yicha siyosat qarorlarini xabardor qilishi mumkin.

Mehnat resurslarining hududiy taqsimoti:

Grafik tavsifi: turli geografik hududlarda malakali ishchilar kontsentratsiyasi, ishsizlik darajasi va ishchi kuchi demografiyasini ko'rsatuvchi mehnat resurslarining mintaqaviy taqsimotini ifodalovchi xarita yoki shtrixli diagramma.

Tushunishlar: Mehnat resurslaridagi mintaqaviy nomutanosibliklarni tushunish mintaqaviy nomutanosibliklarni bartaraf etish, inklyuziv o'sishni rag'batlantirish va kam ta'minlangan hududlarda iqtisodiy rivojlanishni rag'batlantirish uchun maqsadli tadbirlarni yo'naltirishi mumkin.

Ushbu grafik tasvirlar iqtisodiy rivojlanishdagi mehnat resurslari dinamikasi, manfaatdor tomonlarga asoslangan qarorlar qabul qilishda yordam berish, samarali siyosatni ishlab chiqish va barqaror va inklyuziv iqtisodiy o'sishni ta'minlash uchun inson kapitalidan foydalanishni optimallashtirish haqida qimmatli tushunchalarni taqdim etishi mumkin.

Iqtisodiyotni rivojlantirishda mehnat resurslarining rolini yanada ko'proq tasvirlash uchun yana bir nechta grafik va vizualizatsiya turlarini ko'rib chiqamiz:

Ishchi kuchida gender taqsimoti:

Grafik tavsifi: Ishchi kuchidagi gender taqsimotini ko'rsatadigan qatlamli chiziqli grafik, turli sohalarda yoki malaka toifalarida erkak va ayol ishchilar foizini ifodalovchi alohida chiziqlar.

Tushunishlar: Ushbu vizualizatsiya mehnat ishtirokidagi gender tafovutlarini, tarmoqlar bo'yicha vakillik va ish haqi taqsimotini ta'kidlashi mumkin, umumiy iqtisodiy rivojlanishni yaxshilash uchun gender tengligi, xilma-xillik va ishchi kuchida inklyuzivlikni targ'ib qilish strategiyalari haqida ma'lumot beradi.

Ishchi kuchining ta'lim darajasi:

Grafik tavsifi: o'rta maktab diplomi, bakalavr darajasi, magistr darajasi va boshqalar kabi malakalar bo'yicha tasniflangan ishchi kuchining ta'lim darajasini aks ettiruvchi gistogramma yoki chiziqli diagramma.

Tushunishlar: Ishchi kuchining ta'lim darajasining vizualizatsiyasi ishchi kuchining malaka tarkibi haqida tushuncha berishi, malaka oshirish yo'nalishlarini aniqlashi va ta'lim natijalarini yaxshilash hamda mehnat bozori talablariga moslashish siyosatini ma'lum qilishi mumkin.

Mehnat bozori taklifi va taklifi dinamikasi:

Grafik tavsifi: Ishchi kuchi talabi va taklifi o'rtasidagi muvozanatni aks ettiruvchi talab va taklif egri chizig'i yoki grafik, ma'lum bir bozorda ish haqi darajasi, bandlik imkoniyatlari va ishchi kuchi mavjudligi o'zaro ta'sirini ko'rsatadi.

Tushunishlar: Mehnat bozoridagi talab va taklif dinamikasini tasavvur qilish orqali siyosatchilar va korxonalar ish haqi, bandlik darajasi va malakalarning nomuvofiqligiga ta'sir etuvchi omillarni tushunishlari, qaror qabul qilish va mehnat bozoriga aralashuvni osonlashtirishlari mumkin.

Kadrlar tayyorlash dasturlarining mehnat unumdorligiga ta'siri:

Grafik tavsifi: o'quv dasturlarining mehnat unumdorligiga ta'sirini tasvirlaydigan chiziqli grafik, malaka oshirish tashabbuslarining bir ishchiga to'g'ri keladigan mahsulotga ta'siridan oldingi va keyingi ta'sirini ko'rsatadi.

Aniq tushunchalar: Ta'lim dasturlari ta'sirini vizual namoyishlar orqali kuzatish inson kapitalini rivojlantirishga, ishchi kuchi malakasini oshirishga va samaradorlik darajasini oshirishga sarmoya kiritish qiymatini ko'rsatishi mumkin, natijada iqtisodiy o'sishga hissa qo'shadi.

Yosh guruhlari bo'yicha ishchi kuchi ishtiroki:

Grafik tavsifi: Yosh guruhlari bo'yicha ishchi kuchi ishtiroki ko'rsatkichlarini aks ettiruvchi segmentli chiziqli grafik, turli demografik kogortalardagi ishchi kuchi dinamikasini ko'rsatadi.

Aniq tushunchalar: Yosh guruhlari bo'yicha ishchi kuchi ishtirokini tahlil qilish ishchi kuchining qarishi, yoshlar o'rtasidagi ishsizlik muammolari va iqtisodiy rivojlanish va innovatsiyalarni rivojlantirish uchun turli yoshdagi kogortalarning malaka va tajribasidan foydalanish imkoniyatlari kabi tendentsiyalarni aniqlashi mumkin.

Ushbu qo'shimcha grafik tasvirlar mehnat resurslarining iqtisodiy rivojlanishdagi o'rni bo'yicha turli istiqbollarni taqdim etadi, mehnat bozorining turli o'lchamlari, ishchi kuchi tarkibi va davlatlar va mintaqalarning iqtisodiy traektoriyasini shakllantiradigan inson kapitali

dinamikasini yoritadi. Ushbu jihatlarni vizualizatsiya qilish tushunishni kuchaytirishi, siyosiy qarorlar haqida ma'lumot berishi va barqaror va inklyuziv iqtisodiy o'sishga mehnat resurslarining hissasini optimallashtirish strategiyasini ishlab chiqishi mumkin.

Ishsizlik darajasi tendentsiyalari:

Grafik tavsifi: Ishsizlik darajasidagi o'zgarishlarni ko'rsatish uchun demografik guruhlar yoki mintaqalar bo'yicha ajratilgan vaqt davomida ishsizlik darajasini tasvirlaydigan chiziqli grafik.

Tushunishlar: Ishsizlik darajasi tendentsiyasini tahlil qilish mehnat bozori dinamikasi, iqtisodiy tsikllar va tizimli muammolar haqida tushuncha berish, ishsizlikni kamaytirish, ishchi kuchi ishtirokini oshirish va iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish uchun choralar ko'rish imkonini beradi.

Mehnat bozori malakalarining mos kelmasligi:

Grafik tavsifi: ish beruvchilar tomonidan talab qilinadigan ko'nikmalar va ishchi kuchi ega bo'lgan malakalar to'plami o'rtasidagi nomuvofiqlikni ko'rsatadigan issiqlik xaritasi yoki tarqalish sxemasi, malakalar etishmasligi yoki ortiqcha bo'lgan joylarni ta'kidlaydi.

Aniqlik: Ko'nikmalardagi nomutanosibliklarni vizualizatsiya qilish ta'lim va o'qitish siyosati, ishchi kuchini rivojlantirish strategiyalari va ko'nikmalardagi bo'shliqlarni bartaraf etish, bandlikni oshirish va yanada samarali mehnat bozorini rivojlantirish uchun sanoat hamkorliklari haqida ma'lumot berishi mumkin.

Norasmiy va rasmiy bandlik tendentsiyalari:

Grafik tavsifi: Vaqt o'tishi bilan iqtisodiyotdagi norasmiy va rasmiy bandlikning nisbatini ko'rsatadigan, bandlik shakllarining evolyutsiyasi va iqtisodiy barqarorlikka ta'sirini ko'rsatadigan to'plangan hududiy diagramma. Tushunishlar: Norasmiy va rasmiy bandlik tendentsiyalarini monitoring qilish mehnat bozoridagi norasmiylikni, ijtimoiy himoyani qamrab olish va munosib mehnat, mehnat huquqlari va inklyuziv iqtisodiy rivojlanishni rag'batlantirishda siyosat samaradorligini baholashga yordam beradi.

Mehnat harakatchanligi namunalari:

Grafik tavsifi: ishchilarning hududlar, sanoat yoki kasblar o'rtasidagi harakatini ko'rsatadigan ishchi harakatchanligi naqshlarini vizualizatsiya qiluvchi oqim diagrammasi yoki tarmoq grafigi. Tushunishlar: Mehnat harakatchanligini xaritalash iqtidorlar almashinuvi, malaka transferi va mintaqaviy rivojlanish imkoniyatlarini ochib beradi, ishchi kuchini strategik rejalashtirish, iqtidorlarni saqlab qolish va mehnat migratsiyasining afzalliklarini maksimal darajada oshirishga yordam beradi.

Mehnat xarajatlari va mahsuldorlikni solishtirish:

Grafik tavsifi: Samaradorlik va raqobatbardoshlikni baholash uchun turli sohalarda yoki mamlakatlarda mehnat xarajatlarini (ish haqi, nafaqalar) unumdorlik darajasi (bir ishchiga to'g'ri keladigan mahsulot) bilan taqqoslaydigan chiziqli diagramma.

Tushunishlar: Mehnat xarajatlari va unumdorlik o'rtasidagi munosabatlarni tahlil qilish mehnatni boshqarish strategiyalari, texnologiyani qabul qilish qarorlari va raqobatbardoshlikni oshirish choralari haqida ma'lumot berishi mumkin, barqaror iqtisodiy ko'rsatkichlar va qiymat yaratilishini ta'minlaydi.

Grafik tasvirlar orqali mehnat resurslarining ushbu jihatlarini vizualizatsiya qilish orqali manfaatdor tomonlar mehnat bozorining murakkabliklari, inson kapitali dinamikasi va ishchi kuchi muammolari haqida chuqurroq tushunchaga ega bo‘lishlari mumkin, bu ularga ma’lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilish, samarali siyosatni ishlab chiqish va chidamlilik va inklyuzivlikni rivojlantirishga imkon beradi. iqtisodiy rivojlanish.

Sohalar bo‘yicha to‘liq bandlik darajasi:

Grafik tavsifi: sektorlar bo‘yicha to‘liq bandlik darajasini ko‘rsatuvchi chiziqli grafik, to‘liq foydalanilmagan mehnat resurslari ko‘rsatkichlari yuqori bo‘lgan tarmoqlarni ta’kidlaydi.

Tushunishlar: Ishsizlik darajasi yuqori bo‘lgan tarmoqlarni aniqlash ishchi kuchidan foydalanishni optimallashtirish, malakalardagi nomutanosibliklarni bartaraf etish va iqtisodiy o‘shishni rag‘batlantirish uchun asosiy tarmoqlarda samaradorlikni oshirish uchun maqsadli siyosatni yo‘naltirishi mumkin.

Ta’lim darajasi bo‘yicha ishchi kuchining ishtiroki:

Grafik tavsifi: Ta’lim darajasi bo‘yicha ishchi kuchi ishtiroki ko‘rsatkichlarini ko‘rsatadigan segmentli chiziqli grafik, ta’lim darajasi va ishchi kuchini jalb qilish o‘rtasidagi bog‘liqlikni ko‘rsatadi.

Tushunishlar: Ta’lim darajalari bo‘ylab ishchi kuchi ishtirokini vizualizatsiya qilish, ta’lim olish, ko‘nikmalarni rivojlantirish va mehnat unumdorligini oshirish uchun umrbod ta’lim imkoniyatlarini rivojlantirish strategiyalarini ma’lum qilishi mumkin.

Ish izlovchilar va ish o‘rinlari:

Grafik tavsifi: Ishchi kuchiga bo‘lgan talab va taklif o‘rtasidagi muvozanatni ko‘rsatuvchi, vaqt o‘tishi bilan ish izlovchilar soni bilan ochiq ish o‘rinlari sonini taqqoslaydigan chiziqli grafik.

Tushunishlar: Ish izlovchilar va ish o‘rinlari bo‘sh ish o‘rinlarini tahlil qilish mehnat bozoridagi keskinlikni, malaka yetishmasligini va ishga olish muammolarini baholashga yordam beradi, bo‘shliqlarni bartaraf etish va bandlikni osonlashtirish uchun mehnat bozori siyosati va o‘quv dasturlari haqida ma’lumot beradi.

Mehnat bozori norasmiylik indeksi:

Grafik tavsifi: mehnat bozoridagi norasmiylik darajasini bandlik holati, ijtimoiy himoya va mehnat sharoitlari kabi turli o‘lchovlar bo‘yicha taqqoslaydigan radar diagrammasi yoki indeksi.

Tushunishlar: Mehnat bozori norasmiylik indeksini xaritalash norasmiy bandlikni rasmiylashtirish, ijtimoiy himoyani kengaytirish va iqtisodiy barqarorlik va ijtimoiy farovonlik natijalarini oshirish uchun mehnat sharoitlarini yaxshilash bo‘yicha sa’y-harakatlarni yo‘naltirishi mumkin.

Ishchi kuchi demografiyasi:

Grafik tavsifi: Ish kuchining yoshga oid taqsimotini aks ettiruvchi aholi piramidasi yoki demografik chiziqli diagrammasi, ishchi kuchining yosh guruhlari va pensiyaga chiqish, merosni rejalashtirish va malaka oshirish uchun potentsial oqibatlarini ta’kidlaydi.

Tushunishlar: Ishchi kuchining demografiyasini tushunish mehnat bozori tendentsiyalarini prognoz qilishda, yoshga mos bandlik siyosatini ishlab chiqishda va iqtisodiy

hayotiylikni saqlab qolish uchun avlod ishchi kuchi muammolarini hal qilishda yordam beradi.

Bu xilma-xil vizualizatsiyalar iqtisodiy rivojlanishdagi mehnat resurslarining ko‘p qirrali tabiati haqida tushuncha beradi, ishchi kuchi xususiyatlari, bozor dinamikasi, siyosat aralashuvi va ijtimoiy-iqtisodiy natijalar o‘rtasidagi o‘zaro bog‘liqlikni namoyish etadi. Grafik tasvirlardan foydalangan holda manfaatdor tomonlar mehnat bozoridagi murakkabliklarning yaxlit ko‘rinishiga ega bo‘lishlari, optimallashtirish imkoniyatlarini aniqlashlari va strategik inson kapitalini boshqarish va siyosatni shakllantirish orqali inklyuziv va barqaror iqtisodiy o‘sishni rag‘batlantirishlari mumkin.

Xulosa qilib aytganda, mehnat resurslarining iqtisodiyotimiz rivojidagi o‘rni inklyuziv o‘sish, texnologik taraqqiyot, ijtimoiy taraqqiyot va ekologik barqarorlikni ta‘minlashda ajralmasdir. Mehnat resurslarining muhimligini tan olish va ularning rivojlanishi, imkoniyatlarini kengaytirish va farovonligiga ko‘maklashuvchi siyosatni amalga oshirish jamiyatning barcha a‘zolariga foyda keltiradigan barqaror va farovon iqtisodiyotni barpo etish yo‘lidagi muhim qadamdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abulqosimov X.P., Ashurova M.X. Mehnat resurslari va ulardan unumli foydalanish yo‘llari. “Iqtisod va moliya” jurnali, 2015, 11. 52-57 betlar.

2. Хасанова Г.Д., Тоджиева М.В. “Актуальные проблемы развития национальной и региональной экономики” Сборник научных трудов XIV Международной научно-практической конференции для студентов магистрантов, аспирантов и молодых ученых г.Белгород, 29 апреля 2021 г. Стр. 119-124

3. Khasanova G.Dj., Tojjeva M.V. Zamonaviy iqtisodiyotning ijtimoiy-iqtisodiy muammolarini echishda inson salohiyatining ahamiyati. “Yoshlarni qo‘llabquvvatlash va aholi salomatligini mustahkamlash yili”ga bag‘ishlangan professor-o‘qituvchilar, ilmiy izlanuvchilar, magistrarlar va talabalarning ilmiy-amaliy anjumani Tezislar to‘plami. Buxoro, 2021 yil 28-29 may. 220-bet

4. Khasanova G.Dj., Ochilova Z.SH. Ta‘lim tizimida xodimlar bilan munosabatlarni samarali tashkil etishda boshqaruv san‘ati uslublari. “Fan va texnologiyalar taraqqiyoti” ilmiy-texnikaviy jurnal.№ 5, 2020. 207-215-betlar

5. Azimovna, R. F. (2024). Youth Entrepreneurship and its Development Measures. Best Journal of Innovation in Science, Research and Development, 3(1), 340-343.